

36. B é k é s m e g y e. Földje egészen sík. Vizei a három Körös, Berettyó és Hortobágy.
Lakosai kevés kivétellel mind magyarajkúak.
Községek: G y u l a, Csaba, Békés, Fűzes-Gyarmat, Szarvas, Gyoma.
37. B i h a r m e g y e. Földje: Nyugati nagyobb része sík, keleten a Bihar- és Erdélyi érchegység ágai borítják.
Vizei: A Fekete és Sebes-Körös, Berettyó és Ér.
Lakosai: Magyar- és oláhajkúak.
Községek: N a g y v á r a d. Vaskoh, Rézbánya, Feketető, Margita, Szt-Jób, Diószeg, Székelyhid.
38. K o l o z s m e g y e. Hegyei: Az Erdélyi érchegység s a Szamosmelléki hegyek.
Vizei: Sebes-Körös, Hév- és Hideg-Szamos, Kapus, Nádas, Almás.
Lakosai: Magyar- és oláhajkúak.
Községek: K o l o z s v á r, Hév- és Hideg-Szamos, Nagy-Kapus, Kolos, Gyalu.
39. T o r d a - A r a n y o s m e g y e. Földjét az Erdélyi érchegység ágai borítják.
Vizei: Maros, Aranyos.
Lakosai: Oláh- és magyarajkúak.
Községek: T o r d a, Felvinc, Offenbánya, Verespatak.
40. M a r o s - T o r d a m e g y e. Hegyei: A Keleti határláncolatból kiinduló hegységek s a Marosmelléki hegyek ágai.
Vizei: Maros, Kis-Küküllő.
Lakosai: Oláh-, német- és magyarajkúak.
Községek: M a r o s - V á s á r h e l y, Szereda, Szász-Régen, Görgény-Szt-Imre, Szováta.
41. U d v a r h e l y m e g y e. Hegyei: a Hargitta és a Kis-Küküllőmelléki hegyek.
Vizei: A Kis- és Nagy-Küküllő, Homoród.
Lakosai: Magyar- és oláhajkúak.
Községek: S z é k e l y - U d v a r h e l y, Székely-Keresztúr, Parajd, Homoród.
42. C s í k m e g y e. Hegyei: A Keleti határláncolat és a Hargitta.
Vizei: Az Olt, Maros, Bor, Tatros.
Lakosai: Magyar- és oláhajkúak.
Községek: Csík-Szereda, Gyimes-Bük, Gyergyó-Szt-Miklós, Borszék.
43. H á r o m s z é k m e g y e. Hegyei: A háromszéki havasok, a Hargitta déli ágai és a csukási havasok.
Vizei: Az Olt, Kászony, Lambény, Fekete-Ügy.
Lakosai: Magyar- és oláhajkúak.
Községek: S e p s i - S z t - G y ö r g y, Ilyefalva, Kézdi-Vásárhely, Bereck, Kovászna, Zajzon, Tatráng.

44. **Brassó megye.** Földje éjszakon sík, délen a Csukasi és Tömösi havasok borítják.
 Vizei: Az Olt, Tömös és Törcs.
 Lakosai: Német-, oláh- és magyarajkúak.
 Községek: Brassó, Tömös, Fekete-Halom.
45. **Fogarás megye.** Hegyei a Fogarasi havasok. Vize az Olt folyó.
 Lakosai kevés kivétellel mind oláhok.
 Községek: Fogarás, Törcsvár.
46. **Szeben megye.** Hegyei: a Fogarasi havasok és vulkáni hegység.
 Vizei: Az Olt, Hortobágy, Szeben, Sebes, Székács.
 Lakosai: Német- és oláhajkúak, magyarok kevesen.
 Községek: Nagy-Szeben, Boica, Disznód, Orlát, Uj-Egyház, Szerdahely, Szász-Sebes.
47. **Nagy-Küküllő megye.** Földje, változatos dombvidék.
 Vizei: Olt, Nagy-Küküllő, Hortobágy, Homoród, Fehérpatak.
 Lakosai: Nagybárra németajkúak, szórva oláhok és magyarok is.
 Községek: Segesvár, N.-Sink, Szt-Ágota, Berethalom, Megyes.
48. **Kis-Küküllő megye.** Földje: A Küküllőmelléki hegyekből elágazó dombvidék.
 Vizei: Nagy- és Kis-Küküllő, Maros.
 Lakosai: Német-, oláh- és magyarajkúak.
 Községei: Ebesfalva (Erzsébetváros).
49. **Alsó-Fehér megye.** Nyugati részét az Erdélyi érchegység borítja, keleti része változatos dombvidék.
 Vizei: Maros, Kis- és Nagy-Küküllő, Sebes, Székács, Ompoly, Abrud.
 Lakosai: Magyar- és oláhajkúak.
 Községek: Nagy-Enyed, Maros-Ujvár, Balászfalva, Gyulafehérvár, Saárd, Tövis, Vajasd, Magyar-Igen, Zalatna, Abrudbánya.
50. **Hunyad megye.** Hegyei: Déli részét a Vulkáni, éjszaki felét az Erdélyi érchegység ágai borítják.
 Vizei: Maros, Fehér-Körös, Város, Sztrygy, Hátszeg, Cserna, Dobra, Zsil.
 Lakosai: Kevés kivétellel mind oláhajkúak.
 Községek: Déva, Körösbánya, Algyógy, Piski, Szászváros, Dobra, Vajdahunyad, Hátszeg, Várhely, Petrozsény.
51. **Szörénymegye.** Területét a Bánsági és Vulkáni hegység ágai borítják.
 Vizei: Duna, Nera, Cserna, Béla, Temes.
 Lakosai: Kevés kivétellel mind oláhok.
 Községek: Karánsebes, Mehádia, Orsova.
52. **Krassó megye.** Földjének kis része sík, nagyobb részét a Bánsági hegyek ágai borítják.
 Vizei: Duna, Nera, Karas, Berzava, Temes, Béga, Maros.

- Lakosai: Oláh-, szerb-, német- és magyarajkúak.
 Községek: L u g o s, Resica, Dognácska, Bogsány, Oravica, Steierdorf (Anina), Szászka.*
53. T e m e s m e g y e. Földjének nagyobb része sík, csak keleti részén található dombos emelkedések.
 Vizei: Duna, Néra, Karas, Berzava, Temes, Béga, Maros.
 Lakosai: Magyar-, német-, oláh- és szerbajkúak.
 Községek: T e m e s v á r, Uj-Arad, Lippa, Vojtek, Detta, Denta, Versec, Fehértemplom.
54. T o r o n t á l m e g y e. Földje egészen sík.
 Vizei: Duna, Tisza, Maros, Béga, Temes.
 Lakosai: Német-, magyar- és szerbajkúak.
 Községei: N a g y - B e c s k e r e k, Pancsova, Alibunár, Zsombolya, Nagy-Kikinda, Uj-Becse, Uj-Kanizsa, Valkány, Perjámos.
55. B á c s - B o d r o g m e g y e. Földje sík.
 Vizei: Duna, Tisza, Ferec-csatorna.
 Lakosai: Szerb- és magyarajkúak.
 Községek: Z o m b o r, Apatin, Palánka, Uj-Vidék, Titel, Ó-Becse, Zenta, Ó-Kanizsa, Szabadka, Cservenka, Kula, Szt-Tamás.
56. B a r a n y a m e g y e. Területének déli része sík, éjszakon a Mecsek-hát emelkedik.
 Vizei: Duna, Dráva, Kapos, Almás, Pécs, Karasica.
 Lakosai: Magyar-, német- és horvátajkúak.
 Községek: P é c s, Pécsvarad, Mohács, Villány, Siklós, Harkány.
57. T o l n a m e g y e. Területének egyik fele egészen sík, másik fele változatos dombvidék.
 Vizei: Duna, Sárvíz, Kapos, Sió.
 Lakosai: Magyar- és németajkúak.
 Községek: S z e g s z á r d, Simoutornya, Tolna, Bonyhád, Báttaszék, Dombóvár.
58. S o m o g y m e g y e. Földje: Délen sík, éjszakon dombos.
 Vizei: Dráva, Almás, Kapos, Balaton.
 Lakosai: Magyar- és horvátajkúak.
 Községek: K a p o s v á r, Barcs, Zákány, Csurgó.
59. Z a l a m e g y e. Egész területe változatos dombvidék.
 Vizei: Dráva, Kanizsa, Mura, Szala, Héviz, Balaton.
 Lakosai: Magyar- és horvátajkúak.
 Községek: Z a l a - E g e r s z e g, Zalabér, Szt-Grót, Keszthely (Hévíz), Tapolca, Sümeg, Balaton-Füred, Nagy-Kanizsa, Csáktornya.
60. V a s m e g y e. Keleti és déli része dombvidék. Nyugaton a Kőszegi hegyek emelkednek magasabba.

* Szörény- és Krassómege ez idő szerint ideiglenesen egyesítve van s együttesen igazgattatik.

- Vizei: Rába, Lapincs, Pinka, Gyöngyös, Répce, Marcal.
 Lakosai: Magyarok, németek és vendek.
 Községek: Szombathely, Kőszeg, Német-Ujvár, Szt-Gotthard, Vasvár, Kis-Cell.
61. Sopron megye. Földje: Nyugati részét a Sztiriai-Alpokból kiágazó hegyek borítják, keleten sík.
 Vizei: Lajtha, Fertő, Ikva, Répce, Rába.
 Lakosai: Magyar- és németajkúak.
 Községek: Sopron, K.-Márton, Ruszt, Cenk, Csepregh.
62. Moson megye. A Lajthamelléki dombok kivételével egészen sík terület.
 Vizei: Duna, Lajtha, Fertő, Rábca.
 Lakosai: Német- és magyarajkúak.
 Községek: Magyar-Óvár, Mosony, Lajtha.
63. Győr megye. Egyes apróbb emelkedésektől eltekintve egészen sík.
 Vizei: Duna, Rába, Rábca.
 Lakosai: Kevés kivétellel magyarajkúak.
 Községek: Győr, Szt-Márton.
64. Veszprém megye. Földjét a Bakony szélesen kiterjedő ágai borítják.
 Vizei: Rába, Marcal, Sárvíz, Sió, Balaton.
 Lakosai: Kevés kivétellel mind magyarok.
 Községek: Veszprém, Marcaltó, Pápa, Devecser, Somlyó, Tüskévár, Herend.
65. Fehér megye. Földje éjszakon dombos, délen sík.
 Vizei: Duna, Sárvíz.
 Lakosai: Mind magyarajkúak.
 Községek: Székes-Fehérvár, Móor, Bodajk, Pákozd.
 Ezek után még Fiume és területe, mint külön tagot képező rész ide sorozandó.*

B) A drávántúli tartományok vagy társországok megyéi. **

1. Fiumc megye. Székhelye: Fiume.
2. Zágrábm megye. Sz. h.: Zágráb.

* A fent nevezett 1876-ki törvénycikk a municipális jogokat gyakorló városok sorából következőket törölte: Baka-Bánya, Bártfa, Bazin, Besztercebánya, Breznóbánya, Eperjes, Esztergom, Felső-Bánya, Késmárk, Kis-Marton, Kis-Szeben, Korpona, Kőmőbánya, Kőszeg, Libetbánya, Lőcse, Modor, Nagy-Bánya, Nagy-Szombat, Zólyom, Ruszt, Szokolca, Szt-György, Trencsén, Uj-Bánya, Erzsébetváros, Gyulafehérvár, Szamosujvár, Gölnicbánya, Fehértemplom, Karánsebes, Zilah, Abrudbánya, Bereck, Csík-Szereda, Fogaras, Hátszeg, Ilyefalva, Kézdi-Vásárhely, Kolos, Oláhfalva, Sepsi-Szt-György, Szász-Régen, Szék, Székely-Vásárhely, Vajda-Hunyad és Vizakna.

** Horvát-Szlavonország megyéit és a volt határőrvidék katonai beosztását fel-tünteti 28-dik térképünk.

3. Varasdmegye. Sz. h. : Varasd.
4. Kőrösmegye. Sz. h. ; Kőrös.
5. Belovár-megye. Sz. h. : Belovár.
6. Pozsegamegye. Sz. h. : Pozsega.
7. Verőcemege. Sz. h. : Eszék.
8. Szerémmegye. Sz. h. : Vukovár.

C) A horvát-szlavon tartományok

a még csak most polgárosítás alatt levő része következő 9 ezredre volt felosztva :

I. A pétervárad-i ezred, főhelye : Pétervárad.	
II. A bródi	Bród.
III. A gradiskai	Gradiska.
IV. Második báni	Petrinja.
V. Első báni	Glina.
VI. Szluini	Szluin.
VII. Ogulini	Ogulina.
VIII. Az ottosaci	Ottosac.
IX. A likai	Gospic.

III. Pénz- és hadügyi viszonyok.

Már a bevezetésben is hangsúlyozva volt, hogy Magyarországnak — mint független és önálló államnak — önálló pénz- és hadügye van ; a közigazgatás rovátában ez okból szerepel a többi miniszterek sorában a felelős had- és pénzügyminiszter is. — Mivel azonban Magyarországnak, — mint az osztrák tartományokkal a legszorosabb szövetségben álló államnak — pénz- és hadügyére döntő befolyást gyakorol azon viszony, melyben e két állam egymáshoz áll — vagyis más szóval : mivel a két államfél jogainak épségben tartásával ez ügyek bizonyos határig terjedő közössége jutott érvényre — alkalmasabb lesz ez ügyekről alantabb szólalnunk, hol azután, a közös ügyek tárgyalása mellett alkalmunk lesz arra is utalni, a mi különlegesen Magyarországra vonatkozik.